

Visie ecologische structuur Honderdmorgensedijk 2, Vught

Nijmegen

23 september 2016

Colofon

Deze visie op de ecologische structuur en natuurcompensatieplan voor het gebied Hondermorgensedijk 2 te Vught, is opgesteld in opdracht van familie Boersma, in nauwe samenwerking met Bureau Verkuyl. Dit rapport is een update van de eerdere versie dd. 15 juli 2016 waarin het natuurcompensatieplan nog niet was opgenomen

Nijmegen, 23 september 2016.

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
1.1	Doel.....	4
2	Analyse Beleid.....	5
2.1	Verordening ruimte	5
2.1.1	Natuur en landschap.....	5
2.1.2	N2000-gebied Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	6
2.1.3	Water.....	7
2.2	Bestemmingsplan	7
2.2.1	Vigerend Bestemmingsplan Buitengebied 2011	7
2.3	Natuurbeheerplan Pr. Noord-Brabant.....	8
2.4	Overige relevante ontwikkelingen	9
2.4.1	EVZ het Drongelens Kanaal	9
2.4.2	Groene Delta gemeente Den Bosch	9
2.4.3	Herontwikkeling Fort Isabella.....	10
2.4.4	Natuurcompensatie Randweg (onderdeel van de Honderdmorgen - De Maij)	11
2.5	Samenvatting ecologische ontwikkelingen	13
3	Analyse natuur en landschap	14
3.1	Huidige situatie.....	14
3.2	Ecologische potenties	14
3.3	Ecologische relaties	14
3.4	Soorten (in de Honderdmorgen - De Maij)	15
4	Visie ecologische structuur	17
4.1	Wensen.....	17
4.2	Ecologische kansen.....	17
4.3	Visie, zo kan het worden.....	19
4.4	Inrichtingsschets.....	21
5	Natuurcompensatieplan.....	22
5.1	Natuurbeheertypen	22
5.2	Subsidiemogelijkheden	23

1 Inleiding

Hondermorgensedijk 2 in Vught is recent van eigenaar gewisseld. De nieuwe eigenaar wil de bestaande bebouwing (manege/paardenstalling) laten sloten en vervangen door nieuwbouw.

Figuur 1.1 geeft de ligging van het plangebied weer. Het plangebied (ca. 4 ha exclusief de bebouwingsoppervlakte) maakt deel uit van de Vughtse Gement en ligt tegen Fort Isabella aan, daarvan gescheiden door het Drongelens Kanaal.

De initiatiefnemer wil de bestaande bebouwing vervangen door nieuwe woonbebouwing, gekoppeld aan een vorm van beter bij de omgeving passende natuurlijker inrichting voor de nu nog agrarische huiskavel.

Figuur 1.1: ligging Plangebied

1.1 Doel

Het opstellen van visie op de gewenste ecologische structuur van het gebied, met als vertrekpunt de wensen van opdrachtgever en inspelend op de mogelijkheden van het gebied, een en ander in overleg met de omgeving. Het plan moet de bouwstenen leveren voor de noodzakelijke aanpassing van het bestemmingsplan.

2 Analyse Beleid

In dit hoofdstuk wordt het relevante ruimtelijke beleid specifiek voor de locatie samengevat. Een uitgebreidere bespreking zal plaatsvinden in het door Bureau Verkuylen op te stellen rapportage in het kader van de wijziging bestemmingsplan. (Verkuylen in prep, 2016).

2.1 Verordening ruimte

In de Verordening ruimte 2014 staan regels waarmee een gemeente rekening moet houden bij het ontwikkelen van bestemmingsplannen. De onderwerpen komen uit de provinciale structuurvisie. Daarin staat wat de Provincie van belang vindt en hoe de provincie die belangen wil realiseren. Voor deze ecologische visie zijn met name de regels m.b.t. natuur en landschap en water van belang.

2.1.1 Natuur en landschap

Het plangebied valt onder twee specifieke categorieën (Bron: Nota Ruimte):

Attentiegebied EHS

Een attentiegebied EHS omvat gebieden met natte natuur en zones van gemiddeld 500 meter breed daar omheen. In deze gebieden worden ingrepen die een negatief effect hebben op de waterhuishouding van de natte natuurgebieden tegengegaan. Het betreft zowel ingrepen in het waterspoor (bijvoorbeeld grondwateronttrekkingen) als ingrepen in het ruimtelijk spoor (zoals grondverzet).

Een bestemmingsplan ter plaatse van de aanduiding 'Attentiegebied ecologische hoofdstructuur' geen bestemmingen aan of stelt geen regels vast die fysieke ingrepen mogelijk maken met een negatief effect op de waterhuishouding van de hierbinnen gelegen ecologische hoofdstructuur.

Groenblauwe Mantel

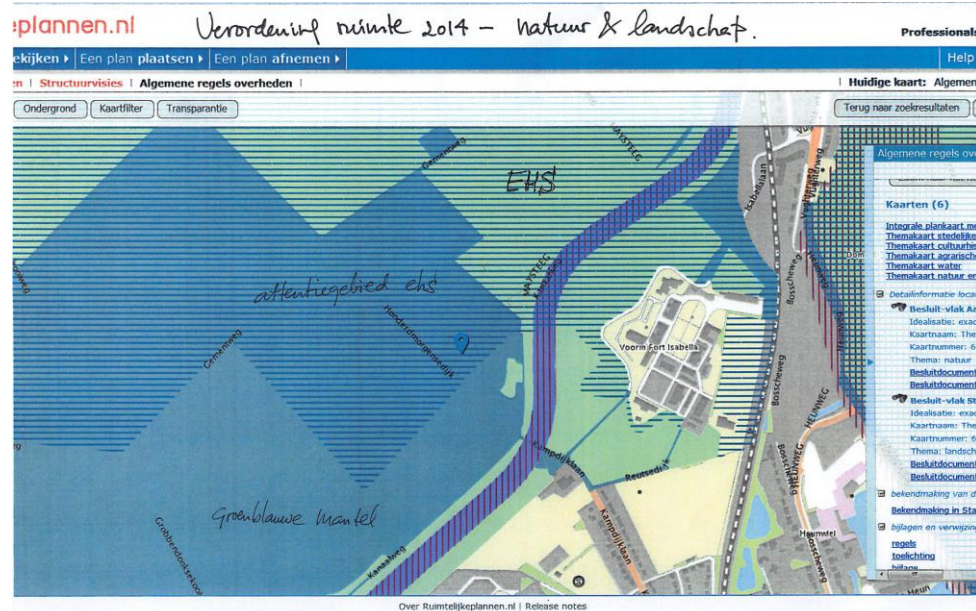
De Nota Ruimte stelt mbt een bestemmingsplan gelegen in de groenblauwe mantel dat dit:

- strekt tot behoud, herstel of duurzame ontwikkeling van het watersysteem en de ecologische en landschappelijke waarden en kenmerken van de onderscheiden gebieden;
- stelt regels ter bescherming van de ecologische, landschappelijke en hydrologische waarden en kenmerken van de onderscheiden gebieden.

De groenblauwe mantel vormt het gebied tussen het kerngebied groenblauw, het agrarisch gebied en het stedelijk gebied. Het kerngebied groenblauw wordt ommanteld met gebieden om de kernen te versterken én te verbinden.

De groenblauwe mantel bestaat overwegend uit grondgebonden agrarisch gebied, met belangrijke nevenfuncties voor natuur, water en (niet-bezoekersintensieve) recreatie. Door in de groenblauwe mantel in te zetten op het behoud én ontwikkeling van natuur en water (-beheer) wordt bijgedragen aan de bescherming van de waarden in het aanliggende kerngebied groenblauw.

De groenblauwe mantel ondersteunt het beleid van de groenblauwe kern, maar heeft óók eigenstandige betekenis voor biodiversiteit, water en landschap. Binnen de groenblauwe mantel zijn de zogenaamde “beheersgebieden” van de ecologische hoofdstructuur opgenomen. Dit zijn de door Gedeputeerde Staten begrensde gebieden in de ecologische hoofdstructuur gericht op agrarisch natuurbeheer. Conform de AMvB Ruimte worden deze gebieden ook begrensd. In het beheersgebied EHS wordt op agrarische gronden gewerkt aan inrichting en beheer van natuur en landschap en de kwaliteitsverbetering daarvan. Hiervoor worden beheersovereenkomsten gesloten tussen de overheid en de grondgebruikers via de Subsidieregeling natuur en landschapsbeheer Noord-Brabant.

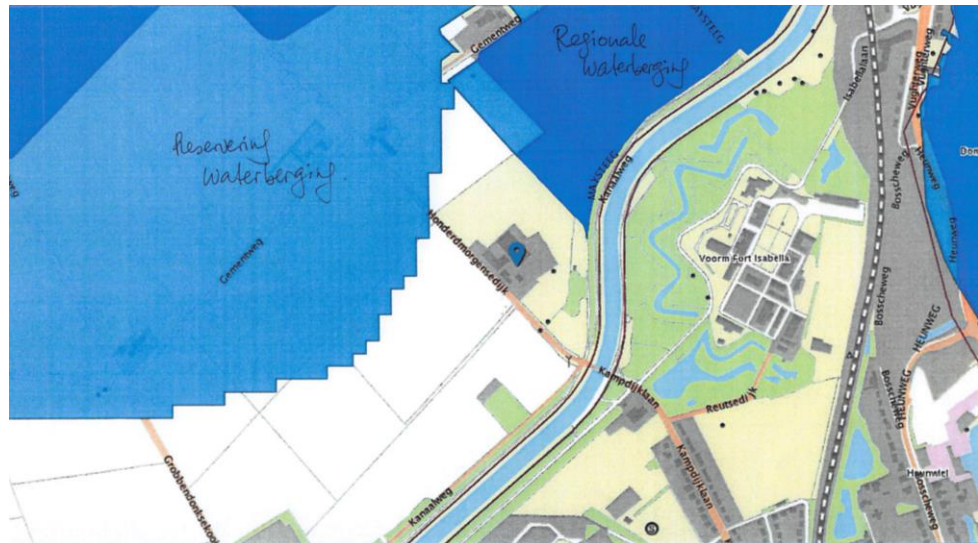
Figuur 2.1: Verordening ruimte, Natuur en Landschap

2.1.2 N2000-gebied Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek

Het plangebied grenst aan het Natura2000-gebied Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek. Een korte beschrijving van de doelstellingen is opgenomen als bijlage 2.1. Gezien de nabijheid van het N2000-gebied kan het nodig zijn om een voortoets uit te voeren naar eventuele (negatieve) effecten van de ontwikkeling van de planlocatie op doelstellingen van het N2000-gebied. Op voorhand wordt overigens niet verwacht dat er negatieve effecten zullen optreden, bij uitvoering van deze ecologische visie zal er juist eerder sprake zijn van een positieve wisselwerking doordat er ruimte komt voor de ontwikkeling van de habitats Blauwgraslanden (H6410), Ruigten en zomen (moerasspirea) (H6430A) en Glanshaver en vossenstaarthooilanden (glanshaver) (H6510A). Op langere termijn is ook denkbaar dat zich op het terrein (in samenhang met de terreinen van Natuurmonumenten) – bij uitvoering van de visie – een kleine satellietpopulatie van pimperlauwtjes vestigt.

Water

Het plangebied grenst aan Regionale Waterberging en reservering waterberging. Op het plangebied zelf berust geen wateropgave (zie figuur 2.2).

Figuur 2.2: Verordening ruimte, Water

2.2 Bestimmungsplan

2.2.1 Vigerend Bestemmingsplan Buitengebied 2011

In het vigerende bestemmingsplan buitengebied 2011 van de gemeente Vught (figuur 2.3) gelden de volgende bestemmingen:

- Enkelbestemming Agrarisch-Paardenhouderij;
- Bebouwd oppervlak: 3.700 m2 (max);
- Attentiegebied EHS (3,46 ha);
- Reconstructiewetzone: extensiveringsgebied (3,46 ha);
- Cultuurhistorisch waardevol gebied (3,46 ha).

Figuur 2.3: Bestemmingsplan buitengebied 2011

2.3 Natuurbeheerplan Pr. Noord-Brabant

Het ontwerp natuurbeheerplan Noord-Brabant 2016 beschrijft de beleidsdoelen en de subsidiemogelijkheden voor de ontwikkeling en het beheer van natuurgebieden, agrarische natuur en landschapselementen in de provincie. Het natuurbeheerplan is verankerd in het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) 2016. Het natuurbeheerplan maakt onderscheid in een ambitiekaart (doelstellingen) en een beheerkaart (welke de basis vormt voor de subsidies natuur en landschapsbeheer). Als figuur 2.4 is de ambitiekaart opgenomen.

Figuur 2.4: Natuurbeheerplan PNB (ambitiekaart)

Uit de ambitiekaart blijkt dat voor het plangebied (en omgeving) de ambities bestaan voor de verdere ontwikkeling naar de agrarisch natuurbeheertypen weidevogelgebied (A), akkerfaunagebied (B) en/of botanisch waardevol grasland (D). Overigens zal de Provincie een keuze voor een verdergaande ambitie zoals de keuze voor natuurbeheertype nat schraalland (ongeveer overeenkomend met het N2000 habitat H6410 blauwgrasland) naar verwachting waarderen.

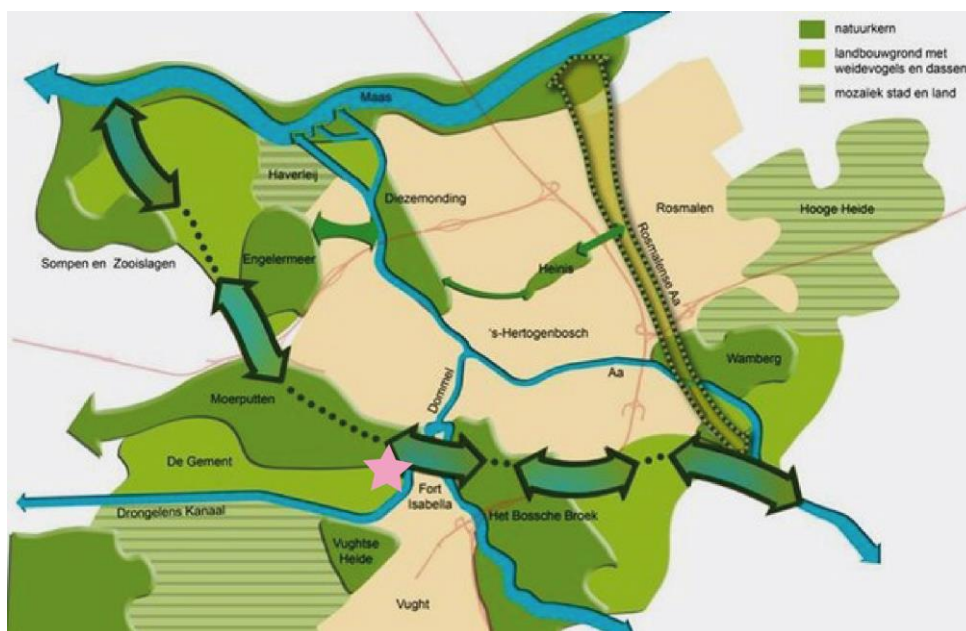
2.4 Overige relevante ontwikkelingen

2.4.1 EVZ het Drongelens Kanaal

Het Drongelens Kanaal is een ecologische verbindingszone als onderdeel van de GOL (Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat). Het Drongelens Kanaal heeft ecologische waarde als leefgebied voor verschillende plant- en diersoorten. De grote pimpernel groeit er en het pimpernelblauwtje kan langs de oevers migreren. De ecologische verbindingszone vormt de verbinding tussen de uiterwaarden van de Maas en de Brabantse beken.

2.4.2 Groene Delta gemeente Den Bosch

De Groene Delta is het ambitieuze plan van Den Bosch om de groene gebieden rondom de stad een belangrijker ecologische functie te geven en zichtbaar te maken. Het plangebied ligt op het punt waar Drongelens Kanaal en Dommel elkaar bijna raken en een ecologische verbinding gepland is. Door een ecologische inrichting van (een deel van) het plangebied kan deze schakel fors versterkt worden. Doelsoorten voor de groene delta zijn onder andere bever, das en zelfs otter (zie figuur 2.5)

Figuur 2.5: De Groene Delta rondom 's-Hertogenbosch vormt (roze ster, locatie plangebied)

2.4.3 Herontwikkeling Fort Isabella

Grenzend aan de oostzijde van het plangebied bevindt zich Fort Isabella. Dat gebied wordt in de toekomst herontwikkeld, waarbij natuur en landschap nadrukkelijk centraal staan. Figuur 2.6 laat de visie voor Fort Isabella zien. Elementen uit die visie zijn:

- Moerasbos, helder water;
- Schootveld in 1 taartpunt (die net niet kruist met plangebied);
- Nieuwe natuur, nieuw water en natuurvriendelijke oevers.

Legenda

Natuur

- Bos met actief bosbeheer
- Moeras
- Nat grasland
- Ecoduct
- Baggeren grachten
- Nieuwe grenzen EHS/ natuurontwikkeling

Historie

- Behoud historische gebouwen
- Schootveld / zichtlijn creëren
- Oude profiel beleefbaar maken
- Oude grachten 'symbolisch' beleefbaar maken
- Rijksmonumenten: 1.Hoofdwachtgebouw en 2.De Puist/ Poortgebouw
- Herstel vestingwal en ravelijn
- Bereikbaarheid versterken, fietspad

Figuur 2.6: Visie Fort Isabella

2.4.4 Natuurcompensatie Randweg (onderdeel van de Honderdmorgen - De Maij)

In 2008 is in het kader van de natuurcompensatie Randweg Den Bosch het gebied grenzend aan de noordzijde van het plangebied heringericht (voor ontwerp- en uitvoering, zie bijlage 2.3). Het gebied heeft tevens de functie van regionale waterberging. Bij de herinrichting is 0,5 m van de grond verwijderd (de bouwvoor) en deels in dijken rondom verwerkt. Er zijn twee poelen aangelegd en enkele sloten verondiept. Tijdens een veldbezoek dd. 1 juni 2016 bleek het gebied zich inmiddels zeer aantrekkelijk ontwikkeld te hebben tot een gebied met schraallandvegetaties en overgangen naar moerassige plekken. In het gebied is een wandelroute uitgezet (deels over vlonderbruggetjes en langs houtwallen). Natuurdoelen voor het gebied zijn: dieren zoals de das (in het verhoogde deel is plaats voor een dassenburcht), de heikikker, de ree. Voor de heikikker en de kamsalamander zijn twee poelen gegraven. In de schrale, voedselarme graslanden kunnen bloemsoorten voorkomen zoals de gele lis, de dotterbloem, watermunt, grote pimpernel en kattenstaart. Inmiddels bevindt zich er een flinke populatie rietorchissen (mededeling Fons Mandigers NM).

Onderstaand zijn enkele foto's opgenomen die een indruk geven van het gebied.

Uitzicht vanaf Honderdmorgen - De Maij op stadsrand Den Bosch

Wandelpaadje over met houtwal ingeplant dijkje (Honderdmorgen - De Maij)

Hondsroos in struweel Honderdmorgen - De Maij (met uitzicht op stadsrand Den Bosch)

Rietorchis in de Honderdmorgen - De Maij

3 Analyse natuur en landschap

3.1 Huidige situatie

Het plangebied zelf heeft momenteel beperkte natuurwaarden, als gevolg van het intensieve gebruik als manege. Aan de oostzijde bevinden zich houtwallen en erfbeplanting met een zekere waarde voor broedvogels. In de bermen rondom het gebied is o.a. grote ratelaar gezien, een indicatie dat deze bermen niet zwaar overbemest zijn en potenties hebben voor natuurontwikkeling.

De huidige weilanden hebben ecologisch weinig betekenis gezien de intensiteit van gebruik als paardenweides. Nu de weilanden al een tijdje braak liggen ontwikkelt zich er een ruige vegetatie met zuring en andere ruigtesoorten. De waterstanden op het terrein zijn vrij diep.

3.2 Ecologische potenties

De ontwikkeling van het natuurcompensatiegebied de Honderdmorgen - De Maij aan de noordzijde geeft een goede indicatie van de ecologische potenties. Die zijn – mits daarop afgestemde inrichtingsmaatregelen getroffen worden – hoog. De potenties voor de ontwikkeling van bloemrijke schraallandvegetaties met overgangen naar poelen (aan de natte kant) en bosjes (zowel vochtige als drogere varianten) worden hoog ingeschat. Bij een daarop afgestemde ontwikkeling kan het gebied (gedeeltelijk) bijdragen aan de versterking van het N2000-gebied door ruimte te bieden aan de doelhabitats en de doelsoorten. Fladderende pimpernelblauwtjes op het terrein en in de bosrand soms een grauwe klauwier behoren op de middellange termijn tot de mogelijkheden. Als er een poel wordt aangelegd kan deze dienen als leefgebied voor kamsalamander en heikikker. Vanuit het aangelegde bosje aan de noordzijde is het zeker mogelijk dat dassen af en toe in het terrein komen foerageren (wormen en kevers eten). Er bevindt zich inmiddels een kleine dassenpopulatie in de omgeving van Vught (Bron: dassenwerkgroepbrabant.nl).

3.3 Ecologische relaties

Geohydrologie

Op de overgang van de hogere Brabantse zandgronden naar het lager gelegen rivierlandschap bevond zich historisch gezien op veel plekken een zone waar het grondwater uittrad en waar zich uitgestrekte moerassen bevonden. Deze moerassen werden gevoed door een mix van grondwater, regenwater en soms bij hoge rivierstanden door Maaswater. Het Bossche Broek en de Gement danken hieraan hun hoge natuurwaarden, hier is die situatie deels intact gebleven. Deze situaties zijn inmiddels zeer zeldzaam geworden door het agrarisch gebruik en bijbehorende lage grondwaterstanden. In de Gement is er op ruime schaal landbouwgrond opgekocht en verlaagd om juist dit soort zeldzame moerassen en blauwgraslanden te herstellen. Blauwgraslanden zijn inmiddels zeer zeldzaam (ca 20 ha in Nederland). Natuurmonumenten werkt aan herstel in het kader van het project 'Blues in the Marshes' (met het pimpernelblauwtje als boegbeeld). Het terrein Honderdmorgense dijk bezit – gezien haar ligging – een gunstige uitgangssituatie om ook een bijdrage te kunnen leveren aan het herstel van dit soort zeldzame natuur.

Relatie met Drongelens kanaal.

Het plangebied ligt op een knooppunt van ecologische ontwikkelingen. Dat betekent dat allerlei soorten het gebied relatief gemakkelijk kunnen bereiken, bijvoorbeeld via de oevers van het Drongelens kanaal. Die soorten kunnen zich ook in het plangebied vestigen en een leefgebied vinden, als de condities op orde zijn.

Oevers Drongelens Kanaal (leefgebied van pimperlblauwtje)

Relatie met Fort Isabella

Een ecologische inrichting van (een deel van) het plangebied levert versterking aan de visie van Fort Isabella. Het verhoogt de kans op waardevolle soorten binnen het plangebied.

3.4 Soorten (in de Honderdmorgen - De Maij)

Tijdens een korte rondgang door de Honderdmorgen - De Maij in juni 2016 zijn verschillende soorten van schraallandvegetaties aangetroffen zoals grote ratelaar, rietorchis, echte koekoeksbloem en daarnaast veel struweelsoorten zoals lijsterbes, hondsroos, meidoorn, sleedoorn, zomereik en ruwe berk. De vlindersoort het icarusblauwtje is ook waargenomen.

Icarusblauwtje op grote ratelaar in Honderdmorgen - De Maij

4 Visie ecologische structuur

4.1 Wensen

Uit twee overleggen met opdrachtgever, architect en landschapsarchitect zijn de wensen op het gebied van natuur op hoofdlijnen gedestilleerd. Die zijn niet vrijblijvend want in de Beleidsnotitie van de gemeente Vught (2016) over de kwaliteitsverbetering van het landschap wordt gesteld dat wijzigingen van bestemming van agrarisch bouwvlak naar bebouwing mogelijk zijn, mits 20 % van de meerwaarde die daardoor ontstaat wordt geïnvesteerd ten behoeve van natuur- en landschapbouw.

Vanuit deze achtergrond wordt als (werk-)doelstelling voor het terrein het volgende aangehouden: de ontwikkeling tot een aantrekkelijk terrein waarop gewoond en gewerkt kan worden met bijzondere natuurwaarden die bijdragen aan de gewenste natuur- en landschapbouw. Op beide bijeenkomsten is dit nader uitgewerkt tot onderstaande (concept-)ecologische visie.

4.2 Ecologische kansen

Voor de nadere uitwerking van de visie zijn op grond van de inventarisatie de volgende kansen gedestilleerd:

- De ontwikkeling van schraallandvegetaties;
- Bijdrage leveren aan het herstel van leefgebied voor het pimperlblauwtje (nodig: nader onderzoek grondwaterstanden). Schraallandvegetaties (met o.a. orchideeën) zijn landelijk gezien een zeer bedreigd habitat;
- Aansluiting op gebied de Honderdmorgen - De Maij (ecologisch en recreatief);
- Versterking stapsteen om de sprong voor soorten naar Fort Isabella te vergemakkelijken (de kans op uitwisseling te vergroten);
- Doorzichten op stadsrand Den Bosch (maar eigenlijk pas echt goed indien (minimaal nog een gedeelte van) aangrenzend maisperceel verworven zou worden);
- Vermindering overlast hondenbaan door grond te verwerken houtwal aan oostzijde (versterking van huidige houtwallen);
- Vervulling maatschappelijke functie (extra waterberging). Valt formeel buiten gebied maar zou technisch eenvoudig te realiseren zijn. Wellicht dan ook financieringsmogelijkheden (vanuit Waterschap?, nader te onderzoeken);
- Als contrast met Honderdmorgen - De Maij zou hier juist gezocht kunnen worden naar een wat andere 'vormtaal', waarbij wel dezelfde ecologische randvoorwaarden gehanteerd worden;
- Versterken/ontwikkelen ecologische relatie met Fort Isabella (voor soorten van (moeras-)bos.

De plannen voor het pimperlauwtje in de Gement: Het project 'Blues in the marshes'

In 1990 is de verdwenen vlindersoort het pimperlauwtje door De Vlinderstichting opnieuw uitgezet in natuurgebied de Moerputten van Staatsbosbeheer. In ons land is dit nog steeds het enige leefgebied van deze uiterst zeldzame vlinder. Pimperlauwtjes vliegen vanaf ca. eind juni tot half augustus. Dan fladderen er honderden tegelijk boven bloemrijke graslanden.

Het pimperlauwtje stelt hoge eisen aan haar leefgebied. Ze is afhankelijk van vochtige, voedselarme graslanden, waar vrouwtjes hun eitjes alleen op de grote pimperlauwtje afzetten. Voor rupsen zijn nesten van de moerassteekmier nodig, waarin zij leven en overwinteren. Ontbreken deze planten en mieren, dan kan het pimperlauwtje haar levenscyclus niet voltooien. Er zijn nu te weinig grote pimperlauwtjes en knooppieren aanwezig. Natuurherstel brengt daarin verandering. Het LIFE+ project Blues in the Marshes is gericht op de ontwikkeling van meer duurzame natuur in de streek. De projectkosten bedragen € 3.533.000 en worden (in vijf jaar tijd) besteed aan de inrichting van schraallanden, verbetering van het leefgebied pimperlauwtje en ecologische verbindingen. Een flink deel van de landbouwgronden binnen de begrenzing van Natura2000 is inmiddels aangekocht voor natuur en een deel is ook al ingericht (op een vergelijkbare wijze als het gebied de Hondermorgen - De Maij). Het kan niet anders of er fladderen straks pimperlauwtjes rondom de Hondermorgensedijk.

4.3 Visie, zo kan het worden

Op grond van de analyse van het beleid (samengevat in figuur 2.7), natuur en landschap (hoofdstuk 3) en de daardoor ontstane kansen zijn 2 scenario's ontwikkeld voor de toekomstige ontwikkeling van de natuur op het plangebied aan de Hondermorgensedijk. Beide scenario's voldoen aan het uitgangspunt dat de gemeente stelt m.b.t. de gewenste kwaliteitsverbetering van natuur en landschap. Model 1 (figuur 4.1) gaat uit van het momenteel in eigendom zijnde gebied, model 2 (figuur 4.2) kleurt iets buiten de lijntjes en schetst een ecologisch gezien nog robuustere situatie. In beide modellen wordt ervan uitgegaan dat er schraallandvegetaties ontwikkeld worden waarvoor grondverzet nodig is. Dit kan een aanzienlijke kostenpost opleveren afhankelijk van hoe het georganiseerd kan worden. Best case echter zijn de kosten beperkt (wanneer de afvoer van overtollige grond kan worden afgestemd op de marktsituatie in de regio (verkoop van geel zand)).

Voor beide modellen geldt dat ze een substantiële bijdrage leveren aan het realiseren van de doelstellingen van het aanpalende Natura2000-gebied.

Model 1

Figuur 4.1: Model 1: natuurontwikkeling binnen contouren van het huidig plangebied

In dit model is uitgegaan van de volgende uitgangspunten:

- Afscherming gebied aan de oostzijde door een dijkje met struweel;
- Afscherming naar het als hondentrainingsbaan in gebruik zijnde terrein met met (moeras-)bos;
- Ca 2 ha wordt ingericht als schraalland;

- Er is voorzien in de aanleg van een poel als leefgebied voor kamsalamander en eventueel heikikker;
- Het verlaagde gedeelte kan evt. als waterberging worden ingezet (op grond van nader te voeren overleg met het Waterschap);
- De aansluiting op de Honderdmorgen - De Maij in dit model is relatief beperkt (op 1 punt).

Model 2

Figuur 4.2: Model 2: Het plangebied met ca. 2 ha uitbreiding

Voordelen van model 2 t.o.v. model 1 zijn:

- Er is meer ruimte om de verschillende functies in te vullen;
- Eventueel kan het te ontwikkelen schraalland (ca. 4 ha) aangetakt worden op de Honderdmorgen - De Maij en ook integraal meedoen in waterberging (en recreatie)
- Dit model heeft – omdat het groter is dan 5 ha - ook mogelijkheden voor de status als 'nieuw landgoed' (en bijbehorende financieringsmogelijkheden)
- De privacy kan worden geregeld met een watergang (getekend is een watergang rondom het tuingedeelte, maar dit zou ook kunnen in de vorm van een sloot (met ecologische oevers) op de perceelscheiding,
- Dit model vergt is duurder en natuurlijk afhankelijk van de mogelijkheid om een strook grond aan te kunnen kopen.

4.4 Inrichtingsschets

Op grond van verschillende modellen (architectuur, tuin & landschap en ecologie) is er gekozen voor het landschapontwerp zoals opgenomen in figuur 4.3. Dit ontwerp vormt de basis voor het natuurcompensatieplan in hoofdstuk 5.

Figuur 4.3: Inrichtingsschets

5 Natuurcompensatieplan

5.1 Natuurbeheertypen

De inrichtingsschets zoals opgenomen als figuur 4.3 vormt de basis voor de uitwerking van het natuurcompensatieplan met de provinciale natuurbeheertypen. De verdeling van de natuurbeheertypen is tot stand gekomen door zo goed mogelijk aan te sluiten op de potenties van het terrein. Die worden bepaald door de ligging ten opzichte van de omgeving en de ervaring zoals opgedaan in aangrenzend natuurontwikkelingsterrein van Natuurmonumenten. Na uitvoering van de noodzakelijke maatregelen heeft zich hier in korte tijd een zeer waardevolle natte schraallandvegetatie ontwikkeld, met lokaal ook overgangen naar droog schraalland en heide. Dat zich heide-achtige vegetaties ontwikkelen in het terrein van Natuurmonumenten (mededeling terreinbeheerder) kwam als een verrassing, maar

Voor een invulling van het terrein met natuurbeheertypen is de systematiek van de Provinciale 'Index Natuur en Landschap' leidend (Bron: PNB, 2011. Index Natuur en Landschap). De nagestreefde natuurbeheertypen op de Hondermorgensedijk 2 zijn opgenomen in tabel 5.1. Bij de nadere uitwerking tot VO en DO zijn nog wijzigingen in de oppervlakte verdeling mogelijk, onder andere afhankelijk van de grondbalans en de mogelijkheid overtollige grond.

Tabel 5.1: Globale verdeling natuurbeheertypen Hondermorgensedijk

(Natuurbeheert-)type	Oppervlakte (ha)
Wonen	0,76
Bos (vochtig/droog)	0,67
Zoete plas (N04.02)	0,16
Vochtig schraalland (N10.01) met lokaal overgangen naar droge hei (N07.01)	0,66
Kruiden- en faunarijk grasland (N12.02)	1,33
Sloten	0,21
Gebruiksweide	0,33
Totaal	4,23

Figuur 5.1, de natuurcompensatiekaart, geeft de verdeling van natuurbeheertypen over het plangebied weer.

5.2 Subsidiemogelijkheden

Voor de realisatie van de provinciale natuurdoelen bestaan subsidiemogelijkheden, de Subsidieregeling Natuur- en Landschapsbeheer (SNL). Voor elk natuurbeheertype, landschapsbeheertype en agrarisch natuurbeheertype is in de 'Index natuur- en landschap' aangegeven waaruit deze natuurbeheertypen bestaan en welke beheervergoedingen daarvoor beschikbaar zijn. De Standaardkostprijs directe werkzaamheden Terreinbeheer voor gezamenlijke TBO's (Staatsbosbeheer, 2015) is hierbij leidend. Voor de 'moeilijkste' natuurbeheertypen kan de jaarlijkse beheervergoeding oplopen tot ca. EUR 1.500,- per ha per jaar. Voorwaarde voor eigenaren van kleinere oppervlaktes is dat zij zich verenigen in een collectief. Nadere informatie hiervoor is beschikbaar bij de Provincie Noord-Brabant¹.

¹ <http://www.brabant.nl/dossiers/dossiers-op-thema/natuur-en-landschap/subsidies-natuur-en-landschap/subsidie-natuur-en-landschapsbeheer-snl.aspx>

Figuur 5.1" Natuurcompensatieplan

Literatuur

- RijkenVermaat, 2014. Fort Isabella Van strijdtoneel naar kruisbestuiving. Een historisch verhaal in de natuur.
- Provincie Noord-Brabant, 2008. Actieplan pimpernelblauwtjes
- TAUW, 2006. Bijlage bestek werkvak 6, situatietekening 0380-728

Bijlage 2.1: Instandhoudingsdoelen N2000 gebied Vlijmens Ven

Essentietabel Natura 2000-gebied 132, Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek

Kernopgaven	Opgave landschappelijke samenhang en interne complexiteit (Beekdalen)	Versterken van de functionele samenhang van de Natura 2000 gebieden met hun omgeving ten behoeve van duurzame instandhouding en ter vergroting van de algemene biodiversiteit. Onder andere door herstel natuurlijke waterstromen en -standen, zowel grondwater als oppervlaktewater van goede kwaliteit, en op termijn herstel van overstromingsdynamiek. Binnen de Natura 2000 gebieden herstel van gradienten en mozaïeken van verschillende onderdelen met name t.b.v. kalkmoerassen, blauwgraslanden en vochtige alluviale bossen.
4.08	Evenwichtig systeem	Nastreven van een meer evenwichtig systeem (waterkwaliteit, waterkwantiteit en hydromorfologie): waterplantengemeenschap (voor kwanswierwateren H3140 en meren met krabwierscheer en fortenkruiden H3150), zwaarte stiel A197, platte schafhoeren H101X en vissen zoals o.a. bittervoorn H1134, grote modderkruiper H1145, kleine modderkruiper H1149 en insecten, zoals gevleete witsnuitlibel H1042 en gestreepte waterroofkever H1082.
5.04	Leefgebied pimpelblauwtjes	Vergroting en verbetering kwaliteit leefgebied pimpelblauwtje H1059 en donker pimpelblauwtje H1061.
5.05	Schraalgraslanden	Herstel kwaliteit en uitbreiding areaal van heischrale graslanden *H6230 en blauwgraslanden H6410.

Instandhoudingsdoelstellingen

		SVI Landelijk	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht aantal vogels	Draagkracht aantal paren	Kernopgaven
Habitattypen								
H3140	Kranswierwateren	--	>	>				4.08,W
H6410	Blauwgraslanden	--	>	>				5.05,W
H6430A	Ruigten en zomen (moerasspirea)	+	=	=				
H6510A	Glanshaver- en vossenstaartheuvels (glanshaver)	-	>	>				
H7140A	Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	--	=	=				
Habitatsoorten								
H1059	Pimpelblauwtje	--	>	>	>			5.04
H1061	Donker pimpelblauwtje	--	>	>	>			5.04
H1145	Grote modderkruiper	-	>	>	>			4.08,W
H1149	Kleine modderkruiper	+	=	=	=			4.08,W
H1831	Drijvende waterweegbree	-	=	=	=			

